

**Horizontaliosios politikos ir tinklų departamentas
(E departamentas)**

Subsidiarumo tinklo, „ES 2020“ stebėsenos platformos, Merų paktą ir ETBG skyrius (E2 skyrius)

EUROPOS SAJUNGA

Regionų komitetas

**SUBSIDIARUMO STEBĖSENOS TINKLO KONSULTACIJOS DĖL EUROPOS
INFRASTRUKTŪROS TINKLŲ PRIEMONĖS ATASKAITA**

Pranešėjas **Dr Ivan Žagar (SL / ELP)**

<http://subsidiarity.cor.europa.eu>

Atsakomybės neprisiėmimas

Šioje ataskaitoje nesiekama supažindinti su visais Subsidiarumo stebėsenos tinklui atsiųstais atsakymais, o bandoma apibendrinti tai, kas svarbiausia. Ataskaitoje informacija pateikiama tik paaiškinimo tikslais. Ši ataskaita neįpareigoja Regionų komiteto administracijos ir neturi poveikio galutiniam atitinkamos Regionų komiteto nuomonės turiniui.

**Europos infrastruktūros tinklų
priemonė
Galutinė ataskaita
2012 m. vasario 13 d.**

Užsakovas
Regionų komitetas
KDD 1 skyrius

**Europos infrastruktūros tinklų
priemonė
Galutinė ataskaita
2012 m. vasario 13 d.**

Užsakovas
Regionų komitetas
KDD 1 skyrius

Užsakovas
REGIONŲ KOMITETAS
KDD 1 skyrius
101 rue Belliard,
B-1040 Briuselis
Sutartis
CDR/ETU/198/2008

Autorė
Christine Hamza

Metis GmbH
A-1220 Vienna, Donau-City-Straße 6
Tel. +43 1 997 15 70, faksas +43 1 997 15 90 66
El. paštas office@metis-vienna.eu, interneto svetainė www.metis-vienna.eu

2012 m. vasario 13 d., Viena

Turinys

1	Ižanga	1
2	Trumpa su EITP susijusių klausimų apžvalga	4
3	Išsamios pastabos	6
3.1	Papildoma nauda, kurios EITP teikia TEN-T	6
3.2	Vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas	8
3.3	EITP, struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo derėjimas.....	9
3.4	EITP poveikis valstybės biudžetui	9
3.5	Poveikis viešiesiems pirkimams ir valstybės pagalbai.....	11
3.6	Tarpvalstybinių regionų uždaviniai ir galimybės	11
4	Išvados.....	13
5	Informacijos šaltiniai	15
6	Respondentai	15

Santrumpų sąrašas

SF	Sanglaudos fondas
RK	Regionų komitetas
EITP	Europos infrastruktūros tinklų priemonė
EK	Europos Komisija
ETBG	Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė
ERPF	Europos regioninės plėtros fondas
ES	Europos Sąjunga
ES 12 šalių	Bulgarija, Čekija, Estija, Kipras, Latvija, Lenkija, Lietuva, Malta, Rumunija, Slovakija, Slovėnija ir Vengrija
ES 15 šalių	Airija, Austrija, Belgija, Danija, Graikija, Ispanija, Italija, Jungtinė Karalystė, Liuksemburgas, Nyderlandai, Portugalija, Prancūzija, Suomija, Švedija ir Vokietija
VN	Valstybės narės
TEN	Transeuropinis tinklas
VPSP	Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė
SST	Subsidiarumo stebėsenos tinklas
TEN	Transeuropiniai tinklai
TEN-T	Transeuropiniai transporto tinklai

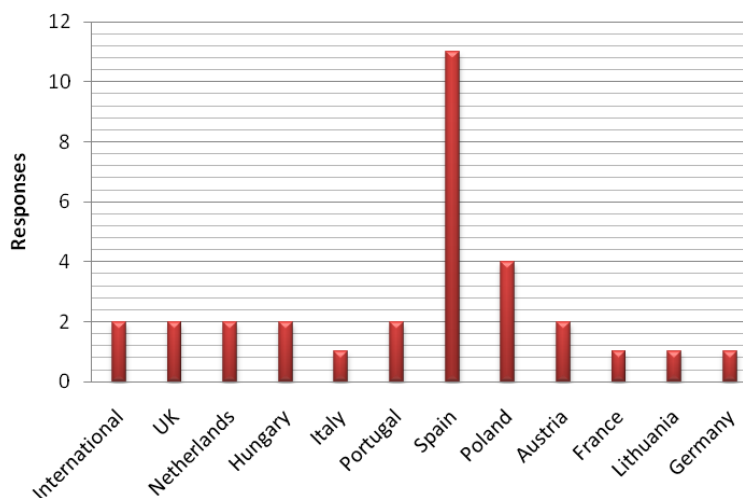
1 Įžanga

Ataskaitoje apibendrinamos pagrindinės išvados, prie kurių prieita pasibaigus konsultacijų dėl Europos Komisijos pasiūlymo dėl Europos infrastruktūros tinklų priemonės (EITP)¹ procesui. Konsultacijų procesas pradėtas 2011 m. lapkričio 29 d., RK pranešėjo dr. Ivan Žagar (SI / ELP) prašymu.

Remiantis tuo prašymu, konsultacijose galėjo dalyvauti Subsidiarumo stebėsenos tinklo (SST), RK ETBG platformos, RK strategijos „Europa 2020“ stebėsenos platformos partneriai, kiti norą dalyvauti išreiškę RK nariai, Briuselyje įsikūrusių regionų atstovybių ir valstybių narių nuolatinių atstovybių darbuotojai.

Konsultacijos užbaigtos 2012 m. sausio 27 d. Iš 11 valstybių narių ir 2 tarptautinių grupių gautas 31 atsakymas. Daugiausia atsakymų pateikė Ispanija (žr. 1 diagramą).

1 diagrama. Valstybių narių respondentai

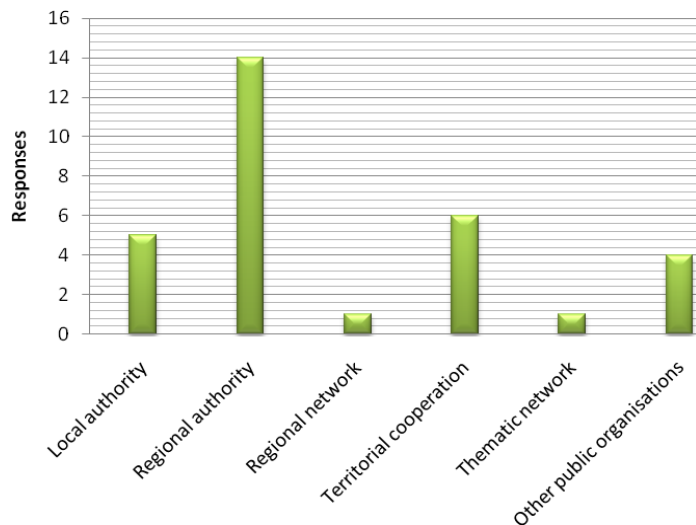
Šaltinis – „Metis 2011“.

Didžiausią respondentų dalį sudarė regionų ir vietos valdžios institucijos, tačiau dalyvavo ir teritorinio bendradarbiavimo grupės (žr. 2 diagramą).

¹

2011 m. Europos Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė, COM(2011) 665 final, 2011/0302 (COD), {SEC(2011) 1262 final} {SEC(2011) 1263 final}, Briuselis, 2011 m. spalio 19 d.

2 diagrama. Respondentų tipai

Šaltinis – „Metis 2011“.

Konsultacijų tikslas – nustatyti, kaip respondentai supranta šiuos EITP reglamento projekto aspektus:

- EITP teikiama bendra papildoma nauda,
- vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas,
- EITP derėjimas su ERPF,
- EITP įgyvendinimo poveikis valstybės biudžetui,
- poveikis vešiesiems pirkimams,
- poveikis tarpvalstybiniam regionams.

Bendra nuomonė apie EITP yra teigiama. Respondentai iš esmės sutinka, kad centralizuota ir labiau sutelkta infrastruktūros plėtra sukuria papildomą naudą. Tikimasi, kad EITP labai padės plėtoti tarpvalstybinę infrastruktūrą, nes šioje srityje kol kas kyla įvairių sunkumų. Vis dėlto pabrėžti šie pagrindiniai aspektai:

- Europos Komisijos nuostatos dėl svarbiausių projektų yra pernelyg „nuleistos iš viršaus“ ir tai gali kelti pavojų **subsidiarumo principui** tuo atveju, jei koridoriaus koordinatoriui būtų suteikiami įgaliojimai reguliuoti valstybių narių priimamus sprendimus dėl infrastruktūros projektų;
- tai, kad **infrastruktūros koridoriai nustatomi iš anksto**, užkerta kelią lankstumui ir galimybei į parengiamąjį etapą įtraukti kitus projektus. Dėl to kiltų grėsmė platesnio infrastruktūros tinklo projektų finansavimui;
- valstybes nares sudėtinga priversti įgyvendinti iš anksto nustatytus TEN projektus laikantis privalomų terminų, ypač atsižvelgiant į **dabartinius biudžeto suvaržymus**;

- **ES 15** šalių **papildomos lėšos** iš esmės atveria **naujų** TEN finansavimo **galimybių**, tačiau **ES 12** šalių didelį **nerimą kelia** reikalinga **nacionalinės bendro finansavimo dalies** suma, kuri bus didelė našta esamam biudžetui;
- manoma, kad Sanglaudos fondo biudžetas yra svarbus daugelio ES 12 regionų ramstis ir kad baiminimasis **sumažinti SF biudžetą**, kad tomis lėšomis būtų galima finansuoti EITP projektus, „naujosioms valstybėms narėms“ yra labai nepalankus;
- svarbu, kad pasiūlyme būtų atsižvelgiama į **galiojančias valstybių narių nuostatas ir terminus**, taikomus infrastruktūros plėtrai, **ir** į jai skirtą **biudžetą**;
- pateiktame pasiūlyme nenurodoma, kokiu būdu būtų galima **susieti svarbiausius EITP projektus su SF ir ERPF projektais**. Tačiau nebūtų protinga teikti prioritetą TEN-T infrastruktūros projektams, nes tai keltų grėsmę kitų svarbių infrastruktūros tinklų plėtrai;
- daugelis pripažįsta **tarpvalstybinį EITP pobūdį**. Vis dėlto dar nėra nustatyta aiškaus būdo, kaip panaikinti teisinius suvaržymus tarp valstybių;
- daugeliui respondentų **neaišku**, kokį poveikį EITP įgyvendinimas turės **vešiesiems pirkimams**. Tačiau kai kurie iš jų mano, kad tai labai paveiks viešųjų pirkimų tvarką, ypač tarpvalstybinių projektų atveju;
- pasiūlyme **nepateikiamas joks tinkamas mechanizmas, kuriuo būtų užtikrinamas regioninio ir vietos lygmenų subjektų dalyvavimas**. Tačiau iš daugumos teiginių galima suprasti, kad užtikrinti regioninio ir vietos lygmenų subjektų dalyvavimą – valstybių narių atsakomybė. Kiti respondentai mano, kad dalyvavimas koridoriaus platformoje yra svarbus indėlis.

2 Trumpa su EITP susijusių klausimų apžvalga

Galutiniame pasiūlyme Europos Parlamentui ir Tarybai dėl reglamento, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė (EITP)², nustatyta bendra specifinių Europos infrastruktūros projektų rėmimo sistema. Pasiūlyme kalbama apie Europos lygmens infrastruktūros projektus, kurie svarbūs siekiant užtikrinti visapusišką valstybių narių tinklų sujungimą, kad būtų galima sukurti geresnes vidaus rinkos tobulinimo ir konkurencingumo didinimo pasaulio mastu sąlygas. Ši priemonė turėtų padėti įveikti sąstingį ir įgyvendinti TEN tinklo plėtrą.

Tuo tikslu pasiūlyme nagrinėjamos transporto srities problemos (geležinkelių, sausumos kelių, laivybos), susijusios su „svarbiausiu tinklu“ – TEN tinklu. Jame aiškiai remiami infrastruktūros koridoriai, tarpvalstybinės tinklų jungtys, pažangios energetikos technologijos ir telekomunikacijų tinklai.

Nors pagrindinis šios priemonės koordinatorius – Europos Komisija, ši priemonė turėtų būti įgyvendinama glaudžiai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis.

Nauja priemonė turėtų teikti **papildomos naudos** dėl paprastesnės TEN infrastruktūrai taikomos ES teisinės sistemos, o didesnis efektyvumas turėtų pritraukti daugiau privataus kapitalo. EITP tikslas:

- sukurti bendrą sistemą, kurią taikant būtų supaprastinta ES teisinė TEN infrastruktūros finansavimo sistema,
- sukurti nuoseklų ir skaidrų ES finansavimo metodą,
- sudaryti sąlygas pasiekti masto ekonomiją,
- išnaudoti sektorių sinergiją projektų rengimo ir įgyvendinimo lygmenimis,
- sudaryti sąlygas mažinti sąnaudas ir (arba) veiksmingiau išnaudoti galimybes ir gauti didesnę grąžą,
- remtis sektorių patirtimi ir pasidalyta geriausia praktika³.

Norint užtikrinti, kad Europos finansavimas ir finansinė parama turėtų svarto poveikį, EITP turėtų sujungti įvairias finansines priemones. Finansinėmis priemonėmis remiami veiksmai ir projektai atrenkami vadovaujantis **eiliškumo**

²

Europos Komisijos pasiūlymas Europos Parlamentui pateiktas 2011 m. spalio mėn., o šiuo metu jį nagrinėja nacionaliniai parlamentai. Pasiūlymas turi būti baigtas nagrinėti 2012 m. vasario mėn. viduryje.

³

2011 m. Europos Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė, COM(2011) 665, 2011/0302 (COD), {SEC(2011) 1262} {SEC(2011) 1263}, Briuselis, 2011 m. spalio 19 d., p. 5.

principu, tačiau visose valstybėse narėse turi būti **skatinamas laipsniškas geografinis diversifikavimas**. **Finansinė parama** turėtų būti teikiama dotacijomis, kurios būtų derinamos su kitomis finansinėmis priemonėmis. Dotacijos skiriamos iš **EITP, SF, struktūrinių fondų ir programos „Horizontas 2020“ lėšų**. Finansinės priemonės – tai **nuosavo kapitalo priemonės, paskolos ir (arba) garantijos, teikiamos pasitelkus rizikos pasidalijimo priemones**, arba kitos finansinės priemonės. Finansinės priemonės gali būti derinamos su dotacijomis.

Pagrindinė biudžeto dalis (31,7 mlrd. EUR, iš kurių 10 mlrd. EUR bus pervedama iš Sanglaudos fondo) skiriama transportui. 9 mlrd. EUR skiriami energetikai ir 9 mlrd. EUR – telekomunikacijoms.

Tinkamumo finansuoti kriterijai nustatomi valstybėms narėms atskirai arba kelioms valstybėms narėms kartu, tarptautinėms organizacijoms, bendroms įmonėms arba viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę sudariusiems subjektams.

Transporto srities tyrimų **finansavimo normos** negali viršyti 50 proc., o statybos srities – 20–30 proc.

Energetikos srities tyrimų **finansavimo normos** negali viršyti 50 proc., o Komisijos gairėmis reglamentuojamos konkrečios infrastruktūros srities finansavimo norma gali būti padidina iki 80 proc.

Telekomunikacijų ir plačiajuosčio ryšio tinklų finansavimas gal siekti 50 proc., bendrųjų paslaugų – iki 75 proc., o paslaugų platformų išskirtiniais atvejais iki 100 proc.

Komisijos ar kitos finansuojamą projektą įgyvendinančios institucijos vykdomose **viešųjų pirkimo procedūrose** neturėtų būti pažeidžiami vešiesiems pirkimams taikomi skaidrumo, konkursų atvirumo ir protingo viešojo pirkimo sutarties sudarymo procedūrų valdymo principai. Reglamente numatoma galimybė pagal tą pačią procedūrą sudaryti keletą sutarčių.

Šiuo metu **peržiūrimas** 2011 m. gruodžio mėn. paskelbtas pasiūlymas dėl **viešųjų pirkimų taisyklių**. Naujuoju pasiūlymu dėl viešųjų pirkimų siekiama supaprastinti jų procedūras. Tačiau dar neaišku, kokių poveikį tos taisyklės turės siūlomai EITP.

Pasiūlyme dėl reglamento nenumatoma, kad **valstybių narių valdžios institucijos** turėtų dalyvauti **įvairiais lygmenimis**. Valstybės narės EITP įgyvendinimą valdys regionų ir vietos lygmenimis.

3 Išsamios pastabos

3.1 Papildoma nauda, kurios EITP teikia TEN-T

Klausimas. Kaip manote, ar Europos infrastruktūros tinklų priemonė suteiks papildomos naudos TEN-T srityje vykdomiems ES veiksams (įskaitant svarto poveikį tvariam augimui, darbo vietų kūrimui ir socialinei, ekonominei ir teritorinei sanglaudai)? Prašytume paaiškinti ir savo atsakymą pagrįsti pavyzdžiais.

Pastabų santrauka

Apskritai pripažįstama, kad EITP suteilia papildomos naudos. Plėtra turėtų būti skatinama taikant centralizuotą finansavimo valdymą ir daugiau keičiantis patirtimi, ypač siekiant, kad plati Europos infrastruktūra būtų efektyvesnė. Tikimasi, kad papildoma nauda bus juntama dėl ekonomikos augimo, geresnių pažangių infrastruktūros tinklų sukūrimo tose vietovėse, kuriose infrastruktūros jungtys yra nepakankamos.

Pagrindinis EITP tikslas – sukurti ES bendrąją rinką nepaisant valstybių sienų. Todėl infrastruktūra turi būti planuojama Europos mastu. Stiprinant bendrąją rinką taip pat reikėtų siekti pažangos skirtingų nacionalinių nuostatų suderinimo srityje. (Alikantės uosto administracija)

Daugiausia Ispanijos ir Portugalijos respondentai nurodė, kad tikisi, jog ši priemonė paskatins užimtumą statybos sektoriuje ir netiesiogiai paskatins prie tinklų prisijungusių regionų ekonominę klestėjimą. EITP turėtų skatinti viešojo ir privačiojo sektorių partnerystę ir sudaryti patrauklias sąlygas investuotojams (institucijoms) prisidėti prie TEN-T projektų finansavimo bei išmetamo CO₂ kiekio mažinimo.

EITP yra labai naudinga regioninės įvairiarūšio transporto ir logistikos plėtros infrastruktūros ir miestų „mazgų“ rėmimo priemonė, kurią įgyvendinant būtų atsižvelgiama į regionines ir įvairiarūšio transporto platformas (Mursijos regionas).

Tačiau į tai, kad siūloma sukurti visos Europos bendrą infrastruktūros plėtros sistemą, reaguota įvairiai. Kai kuriuose gautuose atsakymuose palankiai vertinama tai, kad tokia bendra priemonė būtų supaprastintos procedūros, tačiau kituose (pavyzdžiui, Vienos miesto, Lietuvos savivaldybių asociacijos) baiminamasi, kad tai gali prieštarauti subsidiarumo principui. Šių respondentų

teigimu, pasiūlymas dėl reglamento dėl EITP gali prieštarauti nacionaliniams interesams. Pavyzdžiui, kadangi reglamentai yra privalomo pobūdžio (privalomi terminai), reikėtų išnagrinėti, ar taip ES nepateisinamai nepažeidžia valstybių narių biudžeto suvereniteto. Pavyzdžiui, Vokietija savo perdavimo tinklo planavimo ir leidimų išdavimo procedūras pertvarkė ir supaprastino priimdama įstatymą dėl tinklo plėtros spartinimo (NABEG). Vokietijos respondentas baiminasi, kad EITP nėra suderinama su nacionalinėmis procedūromis. JK parlamentas taip pat išreiškė susirūpinimą dėl to, kad pagal EITP valstybės narės verčiamos plėtoti iš anksto apibrėžtą infrastruktūrą, kas gali kelti grėsmę kitų didelių ir valstybei svarbių tinklų plėtrai. Todėl įgyvendinant EITP turėtų būti siekiama stiprinti teritorinę sanglaudą, kartu plėtojant ir nacionalinę, ir regioninę infrastruktūrą.

Be to, kai kurie respondentai abejoja, ar Europos lygmens pasiūlymas padalyti leidimų išdavimo procesą į dvi dalis – dvejų metų trukmės procesą iki paraiškos pateikimo ir vienerių metų trukmės oficialų leidimų išdavimo procesą – būtų naudingas. Vokietijos respondento nuomone, siūlomos nuostatos turėtų būti taikomos tik tada, kai tai būtina norint užtikrinti koordinavimą ir suderinimą Europos lygmeniu. Nepritariama nuostatoms, kurios neatitinka SESV 171 straipsnio.

Kitą neigiamą pastabą pateikė Periferinių jūros regionų konferencijos atstovas. Atsakyme teigiama, kad siūlomo reglamento nuostatos, susijusios su jūra, neatspindi tikrųjų poreikių tobulinti tą sritį. Pastabose nurodoma, kad laivyba galėtų padėti sumažinti išmetamo CO₂ kiekį, tačiau pasiūlyme dėl reglamento tam neskirta pakankamai dėmesio. Galiausiai, vienoje pastaboje pabrėžiama problema, susijusi su iš anksto nustatytais projektais: pasiūlymas neapima projektų, kuriems dar tik rengiamos išankstinės galimybių vertinimo studijos.

Igyvendinant „tvarių jūrinių ryšių“ priemonę būtų galima remtis sėkmingai taikomu „Ecobonus“ modeliu, pasinaudoti objektyviu „Marco Polo“ programos vertinimu ir atsižvelgti į aplinkybes, susiklosčiusias dėl naujų sieros kiekio jūriniame kure apribojimų (Periferinių jūros regionų konferencija (CPMR)).

Galiausiai periferiniai Europos regionai nemano, kad ši priemonė jiems yra svarbi. Kaip teigia Madeiros regiono vadovai, pagal EITP būtų atimtos galimybės iš tų regionų, kurie nėra prisijungę prie siūlomo infrastruktūros tinklo.

3.2 Vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas

Klausimas. Apibūdinkite, kaip jūsų valstybėje narėje vietos ir regionų valdžios institucijos prisidės prie sprendimų dėl EITP priėmimo proceso (taip pat koki poveikį EITP darys jūsų šalies teritorijų planavimo ir vystymo strategijoms).

Pastabų santrauka

Visuose atsakymuose nurodoma, kad regionų ir vietos valdžios institucijas būtina įtraukti į projektus, kurie daro poveikį jų teritorinei plėtrai. Vieni respondentai supranta, kad už regioninio ir vietos lygmenų subjektų įtraukimą yra atsakingos valstybės narės, o kiti teigia, kad dalyvavimas EITP procese turėtų būti labiau tiesioginio pobūdžio. Vienose valstybėse narėse vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimo mastas dar nėra aiškus, tačiau daugelyje kitų valstybių narių šių institucijų dalyvavimas apibrėžtas nacionaliniuose teisės aktuose. Ispanijos respondentai išsamiai apibūdina, koku mastu turėtų dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijos.

Tačiau nurodoma, kad Europos Komisijos siūlomų koridorių platformų, kurios turėtų sujungti visus suinteresuotuosius subjektus, papildoma nauda bus sukurta tik tada, jei procese dalyvaus ne tik vietos ir regionų valdžios institucijos, bet ir nacionalinės bei tarptautinės grupės.

Apskritai nepritariama centralizuotam EITP valdymui, už kurį būtų atsakinga Komisija, nes taip vietos ir regionų valdžios institucijoms nebūtų suteikiama galimybė dalyvauti sprendimų priėmimo procese. Respondentai baiminasi, kad toks centralizuotas valdymas trukdytų jiems žlugdytų jų pastangas siekti teritorinės sanglaudos. Yra daug regioninių ir vietos infrastruktūros projektų, papildančių TEN-T. Tačiau tokia jungiamoji veikla pateiktame pasiūlyme nenagrinėjama. Be to, reglamente neatsižvelgiama į nacionalines teises sistemas (federalines, regionines sistemas), pagal kurias neleidžiama „iš viršaus“ reguliuoti infrastruktūros projektų (pavyzdžiui, Vokietijos atveju), kaip numatoma pasiūlyme dėl EITP reglamento. Tai vertinama kaip žingsnis atgal įgyvendinant partnerystės principą, kuris yra išskirtinis šiandieninės sanglaudos politikos bruožas.

CPMR reikalauja, kad nuostatos dėl regionų valdžios institucijų dalyvavimo šioje valdymo sistemoje būtų griežtesnės. CPMR nepitaria tam, kad sprendimai dėl biudžeto lėšų skirstymo būtų priimami centralizuotai ir laikosi nuomonės, kad papildomų lėšų skyrimas atsižvelgiant į projektų užbaigtumą privaloma tvarka prieštarauja teritorinės sanglaudos idėjai ir gero valdymo principams.

(Periferinių jūros regionų konferencija (CPMR))

3.3 EITP, struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo derėjimas

Klausimas. Kaip būtų galima užtikrinti struktūrinių fondų, Sanglaudos fondo ir EITP lėšomis finansuojamų projektų suderinamumą? Koks būtų EITP poveikis mažesnio masto projektams?

Pastabų santrauka

Didžiausias suinteresuotųjų subjektų rūpestis – kaip užtikrinti pakankamą Europos lygmens EITP projektų ir nacionalinių ERPF lėšomis finansuojamų projektų koordinavimą. Daugumoje atsakymų teigiama, kad, kadangi EITP daugiausia yra skirta didesnės apimties projektams, kartu būtų galima įgyvendinti ERPF finansuojamus mažesnės apimties projektus. Respondentai tvirtina, kad pasiūlyme nepakankamai paaiškinamas EITP projektų ir struktūrinių fondų (ERPF) lėšomis finansuojamų projektų ryšys. Ypač reikėtų vengti ERPF ir EITP dubliavimosi. Kad būtų išvengta dvigubo finansavimo, turėtų būti nustatyti aiškūs kriterijai. Be to, reikėtų įvertinti ir pritaikyti visas finansavimo programas.

Tačiau ne visos valstybės narės gali vienodomis sąlygomis naudotis infrastruktūros projektų finansavimo ERPF lėšomis galimybe. Reiktų užtikrinti, kad dėl trūkstamo finansavimo mažesniems ir mažiau svarbiems projektams antraeilį infrastruktūros projektų nebūtų visiškai atsisakyta. Dar neigiamai vertinama tai, kad didžiausias dėmesys skiriamas dešimčiai atrinktų pagrindinių projektų, nes tai yra pernelyg nelankstu, taip ignoruojami kiti, Europai ne mažiau svarbūs dalykai. Atsakymuose išreiškiamas susirūpinimas dėl to, kad su dešimčia koridorių nesusiję projektai Europos lygmeniu praras savo svarbą.

EITP skirta regionams sujungti, tačiau Komisija ją koordinuos centralizuotai. Esant skirtingoms valdymo sistemoms (centralizuotas valdymas pagal EITP, regioninis ERPF ir SF finansuojamų projektų valdymas) labai sunku užtikrinti, kad projektai būtų įgyvendinami suderintai. Trūksta ryšio tarp EITP ir bendros strateginės sanglaudos programos. (Škotijos vietos valdžios institucijų konventas (COSLA))

3.4 EITP poveikis valstybės biudžetui

Klausimas. Kaip siūloma EITP galėtų paveikti jūsų valstybės biudžetą ir galimybes naudotis kitomis nacionalinėmis ir ES lėšomis?

Pastabų santrauka

EITP indėlis į sausumos kelių ir geležinkelių tinklus kaip bendro finansavimo dalis dažniausiai neviršija 30 proc. Todėl galima daryti išvadą, kad siūloma EITP valstybių biudžetams didelio poveikio neturės.

Nors investicijos į IRT ir energetiką padidintos iš esmės, manome, kad transportui skirta priemonės dalis vietos ir regionų valdžios institucijų požiūriu padėties labai nepakeis. (Škotijos vietos valdžios institucijų konventas (COSLA))

Dauguma ES 15 šalių respondentų mano, kad EITP – tai galimybė gauti papildomų lėšų infrastruktūros projektams. Kai kurie respondentai laikosi nuomonės, kad EITP – tai priemonė, skirta ES 15 šalių, kurios gali bendrai finansuoti tokio pobūdžio investicijas į infrastruktūrą, o ES 12 šalių norėdamos bendrai finansuoti tokius infrastruktūros projektus dėl biudžeto suvaržymų patiria didelių sunkumų.

Siūlomos EITP poveikis bus nedidelis tų valstybių narių nacionaliniam biudžetui, kurios jau turi pažangią infrastruktūrą. (Lodzės savivaldybė)

EITP vertinama kaip finansavimo iš Sanglaudos fondo centralizavimo požymis; tai galėtų dar labiau apsunkinti regionų dalyvavimą procese. SF – „naujosioms valstybėms narėms“ svarbi finansinė priemonė. Siūlomi EITP koridoriai ir 10 mlrd. EUR SF asignavimas vertinami kaip Europos Komisijos nurodymas „iš viršaus“, kuriuo apribojamos valstybių narių galimybės derybų etape.

Iš 34 mlrd. Sanglaudos fondo lėšų sumos, kurią ketinama skirti TEN-T projektams finansuoti, 10 mlrd. bus skirta pagal tą pačią procedūrą, kuri taikoma EITP, visų pirma pagal Komisijos skelbiamus kvietimus teikti projektų paraiškas. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytą riziką, prioritetas būtų skiriamas ne struktūriniu požiūriu svarbiausiems projektams, bet tiems projektams, kurie, tikėtina, bus greitai užbaigti. Toks nuostatų pasikeitimas gali būti vertinamas kaip žingsnis atgal įgyvendinant bendrą partnerystės principą. (Periferinių jūros regionų konferencija (CPMR))

Be to, tai, kad siūlomiems TEN koridoriams teikiamas prioritetas, gali trukdyti valstybėms narėms įgyvendinti jų pačių infrastruktūros projektus, kurie galbūt yra dar būtinesni. EITP projektų įgyvendinimo tvarkaraščiai turėtų būti lankstesni. Problemų gali kilti, jei siūlomų projektų tvarkaraščiai neatitiks nacionalinių planų.

Sukūrus naują priemonę, fondų lėšų skyrimas bus dar labiau centralizuotas,

todėl regionams bus dar sunkiau jų gauti tiesiogiai. (Pamario vaivadijos maršalo biuras)

EITP prioritetai gali trukdyti valstybėms narėms suteikti prioritetą saviems projektams. Todėl tvarkaraščiai turėtų būti lankstesni negu nurodyta pasiūlyme. Lankstumą galima užtikrinti parengiant gaires, o ne reglamentą, kaip buvo ankstesnių TEN-T projektų atveju (geležinkelių tinkas).

Kitas pažymėtas pasiūlymo aspektas – privačiojo sektoriaus investicijos į TEN-T projektus. Respondentai abejoja, ar ši priemonė užtikrins reikiamą ir finansiškai saugią aplinką, kad investuotojai norėtų investuoti.

Apskritai manoma, kad, vertinant bet kurio projekto finansavimą reikėtų siekti įvertinti verslo scenarijaus tvirtumą ir investicijų grąžą dar iki infrastruktūros projekto parengimo. Neaišku, ar norint gauti finansavimą pagal EITP reikėtų užtikrinti kokio nors lygio investicijų grąžą ir ar reikėtų įrodyti siūlomų projektų vertę prieš juos įtraukiant į finansuotųjų projektų sąrašą.

Svarbu atsižvelgti į atskirų vietos verslininkų ir verslo įmonių pajėgumą ir potencialą. (EGT CUTTS, Vengrija)

3.5 Poveikis viešiesiems pirkimams ir valstybės pagalbai

Klausimas. Kaip manote, ar naujoji priemonė turėtų įtakos viešųjų pirkimų taisyklėms ir valstybės pagalbai?

Pastabų santrauka

Dauguma respondentų prieštaravimo nacionalinėms viešųjų pirkimų procedūroms ar poveikio joms nežvelgia. Tačiau kaip dėl tarpvalstybinių projektų nurodė Pamario vaivadijos maršalo biuras, valstybių narių teisinių sistemų skirtumai gali sukelti didelių kliūčių bendroms investicijoms. Šiuo metu viešųjų pirkimų procesas persvarstomas ir rūpestį kelia tai, kad dėl kai kurių naujų viešųjų pirkimų procedūrų šis procesas gali tapti sudėtingesnės.

Respondantai baiminasi, kad dėl EITP būtų nustatyta specialiai šiai priemonei pritaikyta persvarstyta viešųjų pirkimų tvarka. Nuomonė apie tai, kad konkrečioms užduotims įgyvendinti būti taikoma konkreti viešųjų pirkimų procedūra (pvz., žalieji viešieji pirkimai), yra neigiama. Tai suardytų viešųjų pirkimų tvarką ir padidintų administracinę naštą. (Škotijos vietos valdžios institucijų konventas (COSLA))

3.6 Tarpvalstybinių regionų uždaviniai ir galimybės

Klausimas. *Kokius uždavinius turėtų išspręsti pasienio regionai įgyvendindami EITP ir kokių galimybių ši priemonė jiems suteiktų (įskaitant galimybę sukurti Europos teritorinio bendradarbiavimo grupę (ETBG))?*

Pastabų santrauka

Apskritai pripažįstama, kad EITP yra papildoma tarpvalstybinių regionų sujungimo priemonė. Dauguma respondentų teigiamai vertina tai, kad pagal EITP numatoma, jog reikia remti tarpvalstybinės infrastruktūros jungimo projektus. Transporto tinklų jungtys yra nepaprastai svarbios ir nacionaliniu, ir Europos lygmenimis, siekiant padėti pasienio ir tarpvalstybiniams regionams pašalinti dėl jų geografinės padėties atsiradusias kliūtis.

EITP ypač teigiamai vertinama ne tik pasienio, bet ir pajūrio regionuose. Ir Škotijos vyriausybė, ir Šiaurės jūros pakrantės regionų vietos valdžios institucijos laikosi nuomonės, kad EITP galima pasitelkti tinklų jungtims su Europa ir atsinaujinančiųjų išteklių energijos gamybai vietos lygmeniu plėtoti, tai akivaizdžiai paskatintų vietos ekonomikos klestėjimą. (Škotijos vietos valdžios institucijų konventas (COSLA))

Tarpvalstybinių projektų įgyvendinimui didelę įtaką daro regioniniai ir vietos subjektai. Todėl juos įtraukti į šią veiklą yra ypač svarbu. Šiuo metu jų dalyvavimas Europos lygmeniu nenumatytas. Pavyzdžiui, Vengrijos ETBG neturi pakankamo biudžeto, kad galėtų dalyvauti su TEN-T susijusių projektų rengime ir vertinime. Kitas šioje srityje nerimą keliantis dalykas – patirties ir žinių, kaip kurti tarpvalstybiniams projektams įgyvendinti reikalingas struktūras, stoka.

Jei valstybės narės nesusitartų dėl bendrų projektų, pasienio regionai galėtų tapti tokios padėties įkaitais. Pagal EITP neužtikrinamos tokiai rizikai išvengti būtinos sąlygos, iš pasienio regionų atimami Sanglaudos fondo ištekliai. (Lietuvos savivaldybių asociacija)

4 Išvados

Pateiktas pastabas būtų galima suskirstyti pagal skirtingas interesų grupes. Pastabas pateikė: pirma, vietos ir regionų valdžios institucijos ir jų atstovai, antra, teritorinio bendradarbiavimo grupės, trečia, suinteresuotųjų subjektų atstovai, pavyzdžiui, uostų tinklai. Dar vieną takoskyrą galima brėžti tarp Ispanijos ir Portugalijos organizacijų ir valdžios institucijų, kurios tvirtai remia EITP, ir tarp Centrinės Europos valstybių narių ir organizacijų, kurios kritiškai vertina tai, kad EITP procesas yra „nuleistas iš viršaus“. Todėl bendrų išvadų padaryti neįmanoma, galima tik konstatuoti, kad ES 15 valstybių narių EITP laiko papildoma galimybe infrastruktūrai finansuoti, o ES 12 valstybių narių susirūpinimą kelia tai, kad EITP gali kliudyti kitiems svarbesniems jų regionų poreikiams.

Kitas opus, tačiau mažiau nerimo keliantis klausimas, yra subsidiarumo principo laikymosi užtikrinimas. Subsidiarumo principas nustatytas Europos Sąjungos sutarties 5 straipsnyje. *Pagal subsidiarumo principą Bendrija imasi veiksmų srityse, kurios nepriklauso jos išimtinai kompetencijai, tik tada ir tokia apimtimi, kai siūlomo veiksmo tikslų valstybės narės negali deramai pasiekti, o Bendrija dėl siūlomo veiksmo masto arba poveikio gali juos pasiekti geriau. Bendrija nesiima jokių veiksmų, kurie nėra būtini siekiant šios Sutarties nustatytų tikslų⁴.*

Šiuo atžvilgiu Europos Komisijos nuostatos dėl svarbiausių projektų yra pernelyg „nuleistos iš viršaus“, tai gali kelti pavojų subsidiarumo principui tuo atveju, jei koridoriaus koordinatoriui būtų suteikiami įgaliojimai reguliuoti valstybių narių priimamus sprendimus dėl nacionalinių infrastruktūros projektų;

Gautas pastabas galima apibendrinti taip:

- iš anksto nustatyti infrastruktūros koridoriai vertinami kritiškai, nes tai trukdo rengti kitus svarbesnius projektus;
- laikomasi nuomonės, kad regioninio ir vietos lygmens subjektų dalyvavimas koridorių platformose yra būtinas, tačiau pasiūlyme nenumatoma parama teritorinėms grupėms ir kitiems atstovams;
- Derinat EITP ir ERPF galima pasiekti papildomos naudos. Tačiau dar neaišku, kaip šias dvi priemones būtų galima veiksmingai susieti. Kyla nerimo dėl dubliavimosi ir kliūčių įgyvendinti ERPF projektus;

4

Europos Sąjungos sutartis (2006 m.), Europos Sąjungos sutarties ir Europos bendrijos steigimo sutarties suvestinės redakcijos, Europos Sąjungos oficialusis leidinys, 5 straipsnis.

- naujosioms valstybėms narėms didžiausią rūpestį kelia tai, kad EITP būtų skirta 10 mlrd. EUR. Kai kurios vietos ir regionų valdžios institucijos nerimauja, kad siūlomi nacionalinio lygmens projektai ir siūlomi koridorių projektai bus nesuderinami;
- apskritai tarpvalstybiniai projektai vertinami labai teigiamai. Tačiau nėra aiškiai apibrėžta, kaip jie būtų realiai įgyvendinami skirtingose teisinėse sistemose, aiškiai nenustatyta nei procedūra, nei suinteresuotųjų subjektų dalyvavimo mastas;
- didžioji dalis respondentų prieštaravimo viešųjų pirkimų taisyklėms neišvelgia.

Patektuose atsakymuose pabrėžiama, kad EITP įgyvendinimo procedūra nėra pakankamai aiški (ypač tarpvalstybinių projektų atveju). Todėl šioje srityje būtina labiau suderinti Europos Komisijos tikslus ir valstybių narių interesus. Pastabose nurodoma, į kuriuos valstybių narių tikslus pasiūlyme atsižvelgta ir kurios šalys patirtų sunkumų pritaikydamos siūlomus projektus pagal savo nacionalinius ir regioninius tikslus. Pavyzdžiui, Ispanija ir Portugalija pasiūlymui neprieštarauja ir mano, kad EITP papildys jų nacionalinės ir regioninės infrastruktūros biudžetą. Tačiau Vengrijos, Vokietijos ir Lenkijos pastabose nurodoma, kad joms nerimą kelia tai, jog siūlomas sprendimų priėmimo procesas keltų pavojų jų nacionalinei ir regioninei autonomijai.

5 Informacijos šaltiniai

2011 m. Europos Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento, kuriuo sukuriama Europos infrastruktūros tinklų priemonė, 2011/0302(COD), COM(2011) 665, Briuselis, 2011 m. spalio 19 d.

6 Respondentai

Nr.	Pavadinimas	Šalis	Tinklas	Respondento tipas
1.	<i>Netwerkstad Twente</i>	Nyderlandai	SST	Regioninis tinklas
2.	Nepriklausomas konsultantas (EGTCUTTS, BEFA narys steigėjas)	Vengrija	ETBG	Teritorinis bendradarbiavimas
3.	Markės regionas (Italija)	Italija	SST	Regioninė institucija
4.	<i>Agrupamento Europeu de Cooperação Territorial Galicia-Norte de Portugal</i>	Portugalija	ETBG	Teritorinis bendradarbiavimas
5.	Valensijos autonominė vyriausybė, Transporto ir logistikos generalinis direktoratas	Ispanija	SST	Regioninė institucija
6.	<i>Consejo de camaras de comercio de la Comunidad Valenciana</i>	Ispanija	Dar nepatvirtinta	Regioninė institucija
7.	Lodzės savivaldybė	Lenkija	SST	Vietos institucija
8.	Štirijos regiono vyriausybė, Planavimo departamentas	Austrija	SST	Regioninė institucija
9.	Galisijos autonominė bendruomenė	Ispanija	SST	Regioninė institucija
10.	Estremadūros parlamentas	Ispanija	SST	Regioninė institucija
11.	Pamario vaivadijos maršalo biuras	Lenkija	SST	Regioninė institucija
12.	Vienos miestas	Austrija	SST	Vietos institucija
13.	<i>Governo Regional da Madeira</i>	Portugalija	Dar nepatvirtinta (Parl. yra SST narys)	Regioninė institucija
14.	Bresto Métropole Océane bendruomenė	Prancūzija	Dar nepatvirtinta	Vietos institucija
15.	Lietuvos savivaldybių asociacija	Lietuva	SST	Vietos institucija
16.	Europos pasienio regionų asociacija (AEBR)	Tarptautinė organizacija	SST	Teritorinis bendradarbiavimas
17.	ETBG UTTS	Vengrija	ETBG	Teritorinis bendradarbiavimas
18.	Škotijos vietos valdžios institucijų konventas	JK	SST	Vietos institucija
19.	Periferinių jūros regionų konferencija (CPMR)	Tarptautinė organizacija	Dar nepatvirtinta	Teritorinis bendradarbiavimas
20.	Valensijos regiono vyriausybė	Ispanija	SST	Regioninė valdžios institucija
21.	Uostų tyrimų ir bendradarbiavimo institutas (FEPORTS)	Ispanija	Dar nepatvirtinta	Viešojo organizacija
22.	Alikantės uosto administracija	Ispanija	Dar nepatvirtinta	Viešojo organizacija
23.	Valensijos uosto administracija	Ispanija	Dar nepatvirtinta	Viešojo organizacija
24.	Kasteljono uosto administracija	Ispanija	Dar nepatvirtinta	Viešojo organizacija
25.	Badeno-Viurtembergo ministerija	Vokietija	SST	Regioninė institucija
26.	Geležinkelių tinklas	JK	Dar nepatvirtinta	Teminis tinklas

27.	Mursijos Regiono Viešųjų darbų ir žemės naudojimo planavimo departamento Generalinis sekretoriatas, Transporto ir uostų generalinis direktoratas	Ispanija	Dar nepatvirtinta	Regioninė institucija
28.	Didžiosios Lenkijos vaivadijos maršalo biuras	Lenkija	Dar nepatvirtinta	Regioninė institucija
29.	Varmijos Mozūrų vaivadija	Lenkija	Dar nepatvirtinta	Regioninė institucija
30.	ETBG Eurometropolis	Nyderlandai	ETBG	Teritorinis bendradarbiavimas
31.	<i>Departamento de Vivienda, Obras Públicas y Transportes del Gobierno Vasco</i>	Ispanija	SST	Regioninė institucija

---